

**Filozoficzna interpretacja
doświadczenia mistycznego
w ujęciu Mieczysława
Gogacza.**

Izabella Andrzejuk

Doświadczenie mistyczne w filozofii i teologii

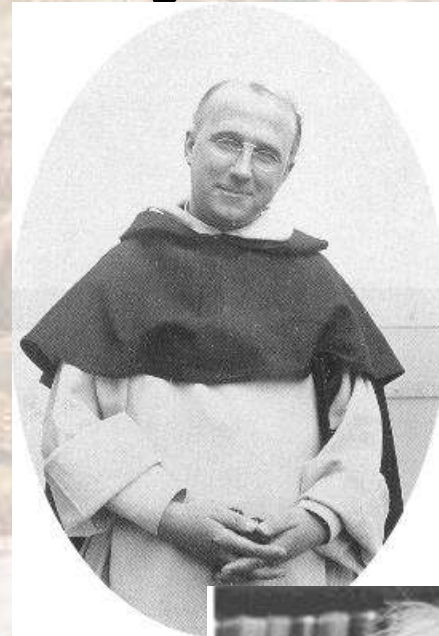
- Wydaje się, iż ujęcie doświadczenia mistycznego zarazem z pozycji filozofii i teologii pozwala na pełne określenie, czym ono jest
  - **Teologia** omawia doświadczenie mistyczne na terenie życia religijnego
  - W **filozofii** stwierdzamy, iż między Bogiem i człowiekiem zachodzi relacja sprawczości oraz że między człowiekiem i Bogiem nie zachodzi relacja bezpośredniego poznania

Wstępne określenie doświadczenia mistycznego

- Jest to nagłe, bezpośrednie i świadome doznanie istnienia Boga przez ludzki intelekt
- Doznanie to nie daje nowych pojęć, natomiast przynosi radość i miłość („wpatrywanie się w Najwyższe Dobro z przeogromną miłością”)
- Człowiek ma świadomość tego, że zjawilo się ono w nim niespodziewanie i bez żadnej z jego strony pracy, czy zasługi (osoba doznająca nie ma na nie wpływu)

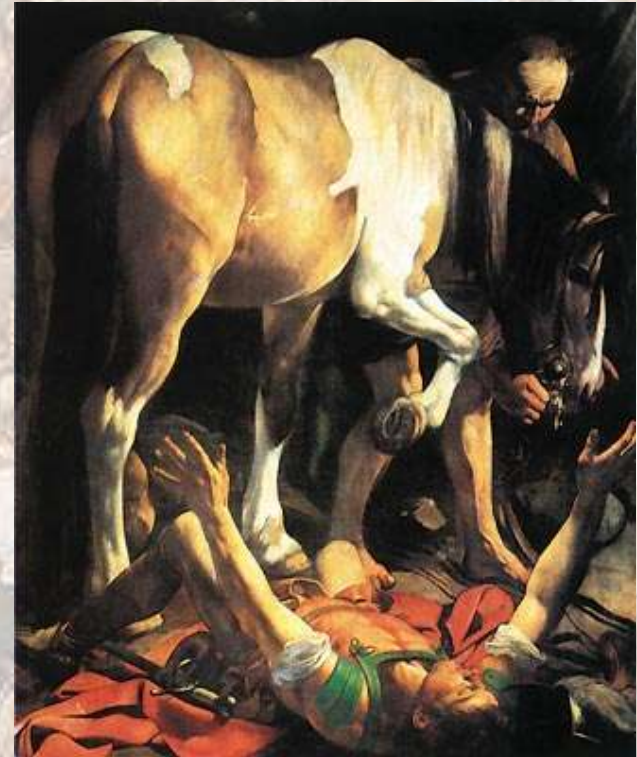
Różne interpretacje doświadczenia mistycznego

- Doświadczenie mistyczne nie różni się od aktu wiary i właściwie sprowadza się do intensywniejszego działania darów Ducha Świętego
  - to rozpoznanie kształtowanej w nas przez Boga miłości
  - to przyjęcie wiedzy o Bogu, wzbogaconej darem mądrości

Różne interpretacje doświadczenia mistycznego

- Doświadczenie mistyczne jest ujęciem Boga w etapie ponadświadomości, jest oglądaniem jeszcze w życiu doczesnym czegoś nadnaturalnego.
- Jest ono możliwe z inicjatywy Boga

Różne interpretacje doświadczenia mistycznego

- Doświadczenie mistyczne to bezpośrednie doznanie istnienia Boga przez intelekt możliwościowy człowieka
- Bóg dokonuje tego, gdy sam zechce w taki sposób dać się ująć ludzkiej władzy poznawczej
- Doświadczenie mistyczne nie służy nabywaniu nowych sprawności, czy cnót

Relacyjna struktura doświadczenia mistycznego

- Doświadczenie mistyczne jest relacją
- Relacja:
  - byt niesamodzielny,
  - zależy od bytów nią powiązanych, które są podmiotem i kresem (nadawcą i odbiorcą relacji)
  - Jest przyporządkowaniem jednego bytu do drugiego (*ordo unius ad aliud*)
- Z tego powodu doświadczenie mistyczne powinno być rozpatrywane w kontekście bytów nim powiązanych

Bóg w doświadczeniu mistycznym

- W zależności od ujęcia struktury Boga, funkcjonują różne rozumienia doświadczenia mistycznego
  - **Bóg jako kosmos i natura (panteizm)** – doświadczenie mistyczne polega na zatraceniu własnej tożsamości i na stanie nirwany
  - **Bóg jako samo myśląca się myśl** – doznanie mistyczne jako pełnia rozumień i doświadczenie myśli
  - **Bóg jako najwyższy punkt kosmosu** - doświadczenie mistyczne staje się drogą po „drabinie bytów”

Człowiek w doświadczeniu mistycznym

- Skutki różnorakiego ujęcia istoty człowieka:
  - **Człowiek ujęty jako mikrokosmos** – doświadczenie mistyczne jest wówczas wejściem w najgłębszy (najbardziej wewnętrzny) i najwyższy szczyt duszy ludzkiej; to spotkanie z Bogiem dotyczy istoty człowieka
  - **Człowiek jako dusza** – doświadczenie mistyczne jest bliżej nieokreśloną czynnością duszy
  - **Człowiek jako ciało** – doświadczenie mistyczne jest zachwytem pięknem otaczającej nas rzeczywistości, przeżywaniem tego piękna
  - **Człowiek jako kompozycja duszy i ciała** – doświadczenie mistyczne jest niespodziewanym doznaniem w intelekcie możliwościowym człowieka istnienia Boga

Istota doświadczenia mistycznego

- Doświadczenie mistyczne można ująć jako „specyficzną” relację poznania
- Jego specyfika polega na:
  - Pominięciu przez Boga naturalnej drogi poznawczej człowieka, rozpoczynającej się od doznań zmysłowych
  - Ukazaniu się bezpośrednio intelektowi ludzkiemu jako Istnienie
- Jest ono poznaniem niewyraźnym, którego skutkiem jest zrodzenie w intelekcie możliwościowym człowieka słowa serca”

Doświadczenie mistyczne a kontemplacja

- Kontemplacja – jako świadczenie ze strony intelektu i woli człowieka o trwających relacjach osobowych między człowiekiem a Bogiem

Doświadczenie mistyczne a religia

- Religia i życie religijne to powiązania relacjami osobowymi z Bogiem. Bóg udostępnia siebie człowiekowi, a ten z kolei ma udział w nadprzyrodzonym życiu Boga, który wnosi w tę relację dary Ducha Świętego
  - Religia jest trwaniem osobowych relacji wiary, nadziei i miłości

Doświadczenie mistyczne a wiedza uszczęśliwiająca

- Wiedza uszczęśliwiająca polega na widzeniu Boga „twarzą w twarz”, co jest możliwe dopiero po śmierci człowieka.
- Takie spotkanie jest możliwe dopiero za sprawą „światła chwały”- nowej władzy poznawczej, którą człowiek ma po śmierci otrzymać

Wnioski

- Filozoficzna interpretacja doświadczenia mistycznego autorstwa M. Gogacza jest kontynuacją myśli św. Tomasza z Akwinu, wzbogaconą spostrzeżeniami mistyków (św. Teresa z Avila, św. Jan od Krzyża) oraz znanych teoretyków mistyki (R. Garrigou-Lagrange, W. Granat, A. Żychliński)
- Koncepcja ta jest zgodna z wewnętrzną strukturą bytów tą relacją powiązanych: mianowicie Boga i człowieka
  - Człowiek bowiem nie może spowodować takiego doświadczenia, może - co najwyżej - w sposób wolny zgodzić się lub nie zgodzić na nie